

KOTLOVNICA

Bonislav Kamenjašević

SVIJET JE JEDAN VELIKI KOKOŠINJAC

Babilonski toranj

Dan

Klizeći start

Kocka šećera

šank

Spalatski tango

Reprodukcija složene tehničke strukture kao uvjet opstanka društva

Ikea, laži i videomaterijali

Pošandrcale babe u šumi punoj veprova broje novce pjevaju i plešu

Lutrija

Komentari o mojem vremenu

Luk

Inokosac

Tuš-kabina za beskućnike

Jutarnja utakmica

Trubadurska

Burkina Faso

Big Benn

Job

San je san je san je san (rondo)

o zdravom krtu!

Zagrebački safari Radničkom cestom

Voda i voda

Crveni trg

Profet i homiletik

ŽIVOT JE VELIKA KOTLOVNICA

Marva ili povijest čitanja u četiri dijela

Trula gepardova koža

Gumenjaci na Savi

Običan dan 1

Običan dan 2

Menuet

Parcijalizacija

helijev san

Pomrčina

Rafali prema urvini neba

Prazne staje

Polunarna

SVIJET JE JEDAN VELIKI KOKOŠINJAC

Babilonski toranj

Moj tetrapak govori pet različitih jezika. S vrha
puca pogled na slapove mlijeka. Rijeka
jezika se slijeva. Zaleđena u novom proizvodu
tvrtke Končar. Ako ga uštekaš u novi šteker.
Sa štekera su prvu riječ progovorile zelene
vlati vremena.

Iz ruku izbija fini rad posvećenosti, zrnovlje bljeska,
prelijeva se paprat, hod po površini očne jabučice,
gdje sunce stvara ljeske, veliki val, mreškanje.
Munjevlje na mjesecini, munjevlje na zvizdanu.
Iz živorodnih ruku bijele tehnike izlijeću
travke promjene.

Radovi su stali. Ruke će prosijati Mliječnu stazu.
Naš konačni cilj. (Osim ako ne baciš tu ocvalu pirgavu
deku.) Šator pod kojim se kampira na livadi od
jabučnih kora, ili nekog drugog voća, mišjih rupa i
subotnje groznice. Groznica se sladi kazetofonom. Pušu
vjetrovi promjene.

Grozno je čekati da se uši probude i obave kupku. Sve
je bolje od mišje. Umjesto jabuka puši se kotlovina, umjesto
jabučne leži kora od banane, tko se oklizne, ide iznova niz trusne
padine. Lakše se spušta po karoseriji Volva čeških registracija.

Ili po leđima žutih Dacija ovdašnje demarkacije. Život je
velika kotlovnica

u čijem trbuhu rastu zlovoljni tumori,
iz čije utrobe puše
ustajali zrak.

Umjesto klizanja radimo kompost na bazi akumulatora.
Proizvodnja: Stari kontinenti. Narudžba: Grad Zagreb.
Limit: Do zapuha promjene. Brdo smo koje ne prestaje
rasti. Kazetofon Grundig, 86. godišće. Tuna, Japan. Lignja
patagonijska, zemlja porijekla: Falkland. Mnogi ćemo ga
dograditi

uigrano kao raspjevane vrane.
Jakuševečko brdo
gradimo uludo.

Dan

„Odlazi ujutro, vraća se nešto prije TV dnevnika.”

Tatjana Gromača

Prvo iskočim iz mekanog ždrijela,
potom izvrnem nekoliko puta svoj jezik
pokušavajući dotaknuti oči.
Šišmišja krila koja lepeću ignorirajući svjetlosni val.
Očima ližem sluz iz ušiju,
uzmem skije, pomodrim od vedrine,
kupim kutije sa slovima i slikama, pročitam niz,
izronim, zaronim, očistim pijesak,
progutam germknedlu, zaboravim kremu za sunčanje,
blгодарim političarima,
naguram u prazne džepove elektroničko zlato
te, slijep, gluh i bez jezika, krenem u dan.

U bolnici prijepodne brojim kutije kao Maković,
popodne zalijem stolnjak varivom od poriluka.

(Šarena kartografija porculanskih brodova.)

Nakon toga skočim prijatelju na sprovod,
potom brzinsko šišanje, prije kraja radnog vremena,
zatim izlijem sluz u uši od baruta.

(Roj pipaka na jeziku. Potrubi za zdravu vožnju!)

Predvečer uzmem kilu mandarina (živi zdravo!),
u njihovoj jezgri pronađem dvije očne jabučice.

Te naposljetku, nakon što sam trkom odradio osmosatni posao,
slijep, gluh i bez jezika, izvrnem pauka.

Navečer, uz pivo i
kutiju anestezije kutiju amnezije kutiju eutanazije,
zakoračim smjelo i bez straha u trakt noći.

Klizeći start

Podoh napisati pjesmu ali nabasah
na vickast start pravu pošast
iskapih pedeset tri šalice kave poslah trideset dva mejla
oderao sam dvije debele kože s vozačice taksija
koja je radila osmice u mojoj glavi
iz koje se dogovor kod sata iscijedio kao
ozebla baterija za laptop istrošena kao
pjesnički zanat u doba digitalne kolere
i tri debele kože sa svoje proklamirane
flagelantske tvrdnje koja nije samo moja
da se taksijem voze samo snobovi
ogulio sam četrdeset i četiri snoba sa svoje kože
nazvao sam dvadeset i tri osobe skinuo sto i pet
aplikacija i žurno obrstio sa stabla dobra i zla
sve memeove gegove i svaki neobećarac
po povratku sam ogolio film i odvertio ga u pravcu
osmica u svojoj glavi odgovorio na sedamdeset i dvije
žurne tuđe opaske nabacao 345 slučajnih
automatskom pameti odabranih brojeva zavrtio se
na svom virtualnom trgu ukrug oko svoje osi
kao danijel dragojević i iz te hektike
izbio dva bisera: „klizeći” i „start”
direktno u ogledalo
pred svinju
– dakle čist svejed i pametan –

pođoh napisati pjesmu ali
umjesto toga lagano se odjavih.

Kocka šećera

Malo TV-ekologije:

Na Grenlandu navodno prodaju prve redove
uz pogrebni spektakl otapanja ledenjaka.
U kulturi koja eksploatira vlastitu smrt.

Otapanje donosi kraj.

Na stolu je ostala takva tlaka.

Igra kineskih vojnika u turskoj kupelji.

Malo TV-politike:

Tolika količina pomahnitala domoljublja
iz djetinjih školskih dana
izgubi se u hodu
po sparušenoj zemlji zrele stvarnosti.

Skrivena sam u babinu zapećku.

Promatram svijet kroz opnu.

Mačja dlaka struji na opni zraka.

Baba kucka po opni prozora i broji perje.

Hrpe mokrih čarapa vise na dalekovodnoj žici.

Kroz opnu promatram svoj smeđi bazen

iz kojega se puši.

Turska kupelj. Bit će moj kraj.

Bolje kineski grob nego babin rob.

Sparušeno perje ne može se izbrojiti.

Baba se propela nad bazen.

Ako pšenično zrno, pavši na zemlju, ne umre,
ostaje samo.

Kucnuo je čas.

TV je ugašen.

Ako li pak umre, donosi obilat rod.

Ako probijem opnu bazena,

a probit ću,

babi će se osladiti.

šank

neki se zubi nikad ne popravljaju

neki *ostahu* nedirnuti i nakon toliko vremena

neki su eksponati vječnog postava

neki su trošni kvareni iscrpljeni konzumacijom

neki su zlatni i skupi

na nekima polomiš zube

vrijeme

i novac.

Spalatski tango

Kritičar je u stanju probaviti i nejestivo.

I obratno – prisjesti remek-jelu.

Političar ne poznaje sustav čekanja u redu,
nego prelama granice, prelazi rijeke, prelazi
rijeke gdje mu je ćef, a kužne su one rijeke
koje se nakon takve procedure izliju u uho po
Eustahijevoj cijevi, sve do kućnog praga, kao
kry.

Jedno je od najvećih postignuća čovje-
čanstva što smo leš počeli stavljati u
najlon. A jedno od najmanjih –
riječi u celofanu. I obratno.

Trebalo bi srušiti
zidove.

Prahom si dušo nastala,
za nerednu zemlju nije,
za spoznajni spokoj nije,
svijet što uprah se rastapa.

Kad je splitski konobar kao mandrilo udvarao
meksičkoj studentici,
nakon što ga je odbila,

rastrančirao ju je kao pile i
branio se
tišinom.

Kao što kritičar ima probavni trakt,
kao što političar ima sustav kloake,
kao što čovječanstvo ima Facebook,
kao što prah najzad ima čovjeka,
tako i mandrilo ima svoju šutnju.

Reprodukcija složene tehničke strukture kao uvjet opstanka društva

(Uvod) Čovjek će postati ili dragovoljnom tvorevinom svoje tehnologije ili ga neće biti.

(Razrada) Kuhani pavijani plešu pod suncem trube, koplja šalju vijence lokve. Sila je dinamika kovanoga kupusa, pod čijom lisnatom dekom raste ljudska glavica. Uvijek sam mislio da su mjeseci s trideset dana slabiji mjeseci. Izlijevam beton riječi prispjelih iz miješalice

jezika. Zavrćem vijak uvijek nadesno. Ligamenti rečenice pucaju pod punim opterećenjem i naglim promjenama srčanog ritma. Galanterija i konfekcija riječi su koje su se rasprodale. Ritam

je tezga na kojoj se važe snaga reda organa i cijena punog sjaja. Sjaj je vijenac koji puše u trube i pravi lokve u njihovim obrazima. Iz crvenila raste obraz. Iz graške znoja crvenilo. Iz zrna zemlje pavijan, graška znoja, čovjek. Ples organa. Duboka mreža svjetala. Lanac supermarketa u nacionalnim ekonomijama. Jeftini let s presjedanjem u Londonu, Parizu, Berlinu, Moskvi, New Delhiju, Pekingu i Washingtonu. Život u sretno podne. Pet do podne i pet. Pet do ponoć i pet.

(Zaključak) Čovjek smrdi više nego sve životinje.

Čovjek će postati ili dragovoljnom tvorevinom svoje tehnologije ili ga neće biti.

Ikea, laži i videomaterijali

Zamišljam svaki put kada moja usoljena glava pucketa o stijenke pećnice, spravljena na lešo (pećnica je torba, moja je glava išamarani magarac), da kaže: „Naučiti zaspati na leđima prvi je korak prema navici vječnog smještaja u zemaljskim hotelima.” Zagarantirano i bez rezervacije, možemo opušteno dalje loviti divlje patke zračnicom. Zračni miševi su

kao zračne puške, opasni samo na kratke trake. Danas se meso transferira jednim potezom zračnoga miša. Tko hoće dulje živjeti, neka jede maslac, sir i meso. Interijer kuće je bezglutenski kolač iz kojega raste žara. (Mogli biste se opeći!) A tko hoće dulje živjeti, neka ne jede maslac, sir i meso. U alternativnoj stvarnosti kist pravi poteze pravolinijski i bez vježbanja ostat ćeš fit. Koprofagi su jedači osušenoga ploda kokosove palme. Svaka moja peć ima nos

dug kao Pinokijev i jedva stane u seboreičnu kuhinju. U našoj stvarnosti ljudi se ljušte kao raspojasane paprati na kiši. Žene razbijaju flaše vlastitim glavama i u torbi nose peći. Hrvatska je zemlja nulte tolerancije na paprat. Ušao sam u švedski nadomjestak za raj da proživim heteronime kao Pessoa. Svaki wannabe pjesnik (ili barem luđak) želi proživjeti stotine različitih života, a ne može se odlučiti ni za jedan. Adami i eve znaju da grom neće u koprive, ali hoće u grmlje ili barem u smokvin

list. Zamišljam svaki put kada moja usoljena glava pucketa o stijenke pećnice, spravljena na lešo (pećnica je torba, moja je glava išamarani magarac), da kaže: „Švedski je nadomjestak za raj mjesto tamne i okultne magije u kojoj se vrtimo ukруг i mislimo – da ćemo trajati vječno (kao u svakom od svih zamislivih rajeva).” I da mi, zagarantirano i bez rezer-

vacije, nikad ne bismo mogli biti ti o kojima se piše na tamnoj strani novina.

Pošandrcale babe u šumi punoj veprova broje novce pjevaju i plešu

Noću nas napadaju divlje svinje
Hrskaju njuškama kljovama
Hrskaju očice nadbubrežne žlijezde
U najprljavijem najmračnijem mjestu na
svijetu

Iz pupka rastu naše divlje glave
S kljovama rogovima
Napetima kao strune koljena: dendriti
Pod teretom od dvjesto dvjestotina
Slamnatih godina koje na ladanju nose šešire
I vječno pričaju o novcima

Novci su mrske trbušne šupljine pod
Naponom i sam pogled na njih
Izaziva povraćanje i trenutnu smrt
Blaženu ali nedovoljnu
Kao i sve čemu priznajemo dobrohotnost
Ali ne znamo konačnu
namjenu

Lutrija

Breskve su kao hrelić.

Nikada ne znaš

hoćeš li dobiti

košticu

ili ne.

Ili je netko već zagrizao.

Kažeš neku besmisleni rečenicu.

Npr. *Klavir je vir koji je klao.*

I misliš da si pjesnik.

Kažeš neku besmisleni dosjetku.

Npr. *Da mi je za svako pivo koje sam popio jedan bunar.*

Imao bih Mohenjo Daro.

I misliš da si dobar i suveren pjesnik.

Život je kao veš-mašina.

Nikada ne znaš

hoćeš li izletjeti

čist.

Ili ne.

Ili si se već izgubio.

Komentari o mojem vremenu

Kao bijesni psi skačemo na svakoga tko kihne
kao ključajuća voda na vodeničko kolo
metak kiše prodire kroz strukturu glave
sve tiše i tiše usađuje se sve više
isprebijao nas je dobar glas
mi smo galijoti odsječenih nogu koji
puno zuje ali malo meda daju koji
poslije nogometa sjedaju na pivo i blagi ljuti pola-pola
luk zelena i kukuruz ubacimo u žrvanj jeftine social net-
work pseudoduhovite montaže uz obligatno vidi ovu malu
najteže se rastati s moću s pameću
mobiteli se povlače kao revolveri u krizama
nekoga poludivljeg američkog towna
neprijatelj je teksture biokovskog Jure
a rudne su žile snopovi pokretačke kamarile
jesam li ikada spomenuo (1) da je od
gledanja videa sa slatkim životinjama besmislenije
samo shvaćanje putovanja kao životnog dosti-
gnuća (2) da je pjesnik vrsta čije rane
više ne zarastaju u kraste (3) da se u
kuhinji uvijek vode najpovjerljiviji razgovori koji
dozrijevaju poput velike i jedre internetske debate i (4) da
nikada vruć nisam pio iz bunara europ-
skih fondova vjedro osvježavajuće mrzle službene valute
jesam li ikada spomenuo

veliki smo milijunski brod luđaka

koji ne kani odustati.

Luk

Svašta sam naučio čitajući:

Razliku između teorije i prakse shvaćenu kao razliku između čitanja Ciorana i stvarnog obolijevanja.

U jednom kutu stoje bolesni pjesnici, u drugome depresivni kritičari.

I da je umjetnost u doba Platonove kritike slična današnjoj kao što je današnja slična onoj u doba Wildeove afirmacije.

Drugim riječima, danas se sve maša. I tko tu koga oponaša?

A tebe to ne zanima kao što nikoga normalna to ne zanima.

Već želiš znati što ćemo večeras skinuti: seriju, film ili odjeću?

Ironija je u tome da to nije intelektualno i ne ljušti luk. Da.

To je ona moja priglupa parabola o jezgri.

Uvijek se mora doći do neke jezgre, da bi se na kraju završilo na kreativnim principima degeneracije. Ako želiš pisati pjesmu, ljušti luk. Potroši novac ili život na to. Zakaži objavu. Zakazao sam.

Zakazala si. Zakazali smo. Zakazali su. Objava je zakazala.

Čovjek je biće objave. Ali ti već spavaš, a ja sporo pamtim

i brzo zaboravljam na kreativne principe degeneracije

kojima se služim jer nikad nisam bio na mitskim mjestima

suvremenih hrvatskih intelektualaca mlađe generacije:

niti na trgu Kasbah, niti na Majdanu, niti u Zimbabveu,

gdje političari pozivaju na mir, ustavnost, demokratizaciju,

vladavinu prava i svetost ljudskog života.

Ja samo ljuštim luk i već sam zaboravio da Grace

Mugabe, kao i svi političari, voli šopinge i incidente.

A ti spavaš. I prah i kosti.

*Dok se negdje vani dešavaju neke važne stvari,
mi ovdje bavimo se sitnom lirikom.
I velikim intelektualizmom.*

Inokosac

Malo po malo zavrnuo si ventile i onemogućio svaki kontakt,
jedan po jedan. Nečujne pipe nasušno potrebne tekućine
pretvorile su te u jaram hrđave i bolne tišine.
Ne brekćeš nego hropćeš kao Job,
zavijaš spomen na sretnije dane
kad si sjao strasno
kao Kastor i Poluks
nakon majčinske ruke sredstva za čišćenje.

Prošao si stotine i stotine tisuća kilometara, a više nigdje nema
prilike za remont. Kao ni mlaza životnog eliksira
koji daje na oktan i sprženu travu nakon košnje.
Postao si strašilo usred plodne njive.
Samo crpiš i crpiš, hraniš se crnilom kao sipa,
koja bježi od svih brzo i svirepo
kao morski vampir.
Cijene goriva od utorka će se sniziti za 20 lipa.

I tako sanjaš nove i nove krugove, nove vrtloge,
ovaj put bez pipaka i krakova
čija će hrskavica prsnuti kao zrela kruška,
kao letva nepremazana svim mastima.
Iverje kruške poput jastreba zasjeći će hladan zahrđali zrak.
Bez pipa i ventila, kontakata i lipa, kruške i jastreba, ostat će
samo golema glava usred bezgranične barokomore,

s vodom preko ušiju, u svijetu bez granica.

Tuš-kabina za beskućnike

Fun fact: Znaš li da je auto ubio više ljudi nego mač?

Ili kakvo drugo hladno oružje. I da se u bankama ponovno koriste školske table za pisanje. I da se sada, kada je lakše nego ikada prije spremi sjećanje i uploadati u raznim formatima za vijeke vjekova, više nego ikada prije piše, priča i snima o sjećanju, i da pritom ne vidimo da nas rendgen razobličuje u ono što jesmo: lektori koji ganjaju točke po ekranu.

Zamislimo da su sve sićušne

točke farovi auta. Šire se poput žila, kao dendriti, kao grančice drveta i korijenje, kao mreža jaraka i rukavaca. Duboka mreža svjetala.

Zvijezde nad Himalajom, koje gledamo smrjavajući se pred smrt.

Posljednje što nam pada na pamet jest kako riječi cepin i dereze osobeno zvuče, i kako jedemo zelene rezance, ofarbane kistom, stalkajući tuđe prehrambene navike u redu pred blagajnom, kao bića potrošnje, i kako uvijek kada se ljudi vrate iz inozemstva netko samo pita ima li pekara: Pardon, Sir, are there any bakeries in London? Perhaps in Baker Street?

Posljednje što nam padne na pamet na kraju dana ili godine jest da noć zalazi vedrije nego Sunce u mrak, baš kao na početku, kada je Fontana di Trevi bila prva tuš-kabina za beskućnike.

Jutarnja utakmica

Jutrom sam poranio s kartama, do ulaza.

Primljen sam s oprezom beskontaktnog žalca.

Prinio sam vjerodajnice

kao žrtvu paljenicu bogu zabave.

Ušao sam, sjeo, ali nisam bio prvi.

Prvi su stigli igrači.

Sive zore tiho su šaptale kroz oblake.

Bijeli ćurlik uvijek je jak kad se razmakne mrak.

Jato je raslo, bivalo sve življe (stadion sve puniji).

Bili su samo vrapci lakog buđenja.

Neki je stariji gospodin procvrkutaio:

„Tko rano rani, dva mjesta grabi.”

Sline su opalile suncokrete operetne publike.

Gugut je prosjak tuđeg vremena.

Neka je starija gospođa naglas

komentirala svoje bivše titule.

Svoje talismane, svoje marke, svoje preskočene jarke.

Kao kapetan koji ponosno

pred svima podiže trofeje osvajača.

Pred reflektorima svijeta. Urbi et orbi.

Operacije pobjednika u dupkom ispunjenoj čekaonici traumatologije.

Trubadurska

Antoniji

„I čujem gdje ti krila duše
Žestokom strašću nekog grle.”

Rikard Jorgovanić

Ne srami me se kao ludog rođaka.

Ono potisnuto u taj par se vrati

Nesmiljenom žestinom.

I ne beri brigu, sve smo što nam obraz ponudi.

Sve sate, sve dane u kojima smo se pitali koliko brzo

Divlje svinje trče valja uzeti upravo onakvima kakvi su bili.

I nemoj pitati ništa Nikolu Zrinskoga.

Neka svakom cvjeta tisuću ždralova i neka bude živost!

Za sve i sva, tušta i tma ljubavi,

Pa i one naše. Mi stupamo uporedo

Pod crljenim kišobranom. Brojimo dane do

Vedre obustave svega.

Jesam li ti rekao da je cijena svega mala. Tek koliko treba čekiću

da dođe do drva.

Uvijek će biti netko tko će platiti.

Isključili bili struju ili ne.

Tko zadnji izađe, neka ne gasi svjetlo.

Burkina Faso

Mariji

Već danima s neba padaju cipele
pod kutom od 45, kao kulenova seka, kao tuča
svečane, svakidašnje, špic-papci, čaplinovske
crne, smeđe, kožne, kuhane i poslužene na letećem tanjuru
kao teleća potrbušnica s mladim krumpirom
mukli i ustrajni dažd cipela
rominja
glagolji
žamori
izlijeva na izazove života tačke ispunjene
dosadom, ontološkom sumnjom i Burkinom Faso

Fasovo si ti, bolan, fasovo
onoga trenutka kada je
pošto si je izubijao krafnama po očima
iz čahure izletio prekrasan Buridanov magarac
kao Kupid s kupinama, vol u kupusu
hvatač raženog kruha, hohštapler i
pet iljada jugoslavenskih dinara u 2019-oj

Nisi se nikad zapitao o riječima kao što je krzmanje
i njihovim dubokim unutarnjim previranjima, nešto poput
hrvanja Jakova s anđelom, ili „dobro se mi razumijemo”, ili „let's cut the crap”

Stvari postoje ili ne postoje

u Hrvatskoj trenutno postoji 60 privatnih detektiva i dažd cipela:

rominja, glagolji, žamori

po rđavim ljuskama krovova

i sune kao malj na Franza Biberkopfa

Moja svijetla sjeno, moja Margareto i Sulamko

i noćni traktore nad oranicom srca

moja papriko i rajčice, Lauro i Beatrice

moja „ne bumo se vratili”, Julijano i Cantilly

moja mino nagazna i pitanja sporopotezna

moja Desničina šimero

moja ašik-djevojko!

Zaista, kažem ti, telefon je još uvijek signal

gdje ima lima, ima i odbljeska sunca

ako se nitko ne javlja, ako ti zvoni u neko nedoba

uvijek pomisliš na najgore

Ako poželiš, Marija, ako to stvarno oćeš

zaista, kažem ti, danas ćeš sa mnom biti

u Burkini Faso.

Ili barem u pjesmi?

Big Benn

Njemački su kancelari hodajući hičkoci.

Njemački pjesnici preuzetni borci za estetički i etički *raison d'être*.

Njemački filozofi fanatični borci za čistoću u izrazu.

Prvo se ukaljaju čistoćom, a onda pljunu na nju jednom *kada* je sve gotovo.

Kada predivljali zimski vjetar ljušti dermatotičnu kožu najprije s ručnih pregiba, članaka, zglobova, laktova, slijepljenu protrulu nagorjelu kožu, kožu punu krasta i plakova, građenih pravilno kompozicijski simetrično poput guste i čvrste, jednako ljepljive i jednako neuništive, paukove mreže, sve do trenutka u kojemu se ne mogu razlikovati ljudska usta od rupe u obrazu.

Kada iz rupe cure mala vijugava stvorenja, kao dosadna jesenja hodajuća preuzetna fanatična kiša iz prepunjenog oluka, vrpoljeći se, migoljeći vješto poput hitre heklajuće ruke koja kukiča gusto i čvrsto, kompozicijski simetrično, krpajući rascvjetale jesenski prezrele mirne statične ruke.

Poput statičke pjesme.

Job

U zemlji u kojoj je previše jupitera, a premalo goveda
rijetko se desi da pet stotina jarmova goveda
pretvoriš u tisuću jarmova goveda.

Ali zato uz povoljne prilike barem probaj:
srkni trpki miris južnog vjetra,
zavilaj štapom krvave oči u dijagonalnu provaliju
jer vrag se krije u portretima, a ne u južnom voću,
a ne u supetarskim motivima. Od nemila do nedraga.

Kad partija bude gotova, moći ćeš reći:
„Kroz svoja usta nisam plazio ruku koja me ćuška,
pesnicu koja me udara posred lica,
poput čavla kroz daske. Šljive nisu južno voće.
One su provalije za crvene kugle.”

Moći ćeš pljunuti na sve,
prosuti krv po očima,
ne nauživši se života.

San je san je san je san (rondo)

Bilo je predvečerje kada su mjerači indeksa ljudskog razvoja
u neko doba prošli između dvaju redova potleušica
pod pospanim okom oskudnih uličnih lampa koje
nisu bile neonske; kad pročitam u nekog
književnika riječ neon u mnogim njezinim izvedenicama,
dabogda mi nokat otpao kao tehnološki višak
ako mi se tada ne čini da ne čitam autora, nego otrcan vic i
njegov odnos prema nesvjesnome.

Bilo je predvečerje kada su brojači indeksa ljudskog razvoja
u neko doba prošli neuglednim zagrebačkim kvartom
pod svjetlima velegrada kao njegove simfonije
i dabogda mi prst omašinavio poput buđavog hljeba
ako nisu izračunali sve aberacije koje tu
na ljude navaljuju danju i noću, kao Hrvati
nekad na mađarski špeceraj, a prva je među njima zločin
čiji je ritam statistički podatak i metafizička činjenica.

Bilo je predvečerje kada indeks ljudskog razvoja
pada drastično. Vrijeme je zla. Uvijek je takvo vrijeme.
O zlu vlastitom radi, drugome o zlu tko radi.
Dva su se stekla psa na mjesecini porječkala oko komada mesa.
Dabogda mi se ruža osušila kao bečki odrezak
ako ne čujem već sad kako šušti lišće kiše. Čuješ?
Ćutuci s visina padaju, gorko-kisele ljudske paprati.

Veliki smo milijunski brod luđaka koji ne kani odustati.

o zdravom krtu!

(plagijat)

krt je obolio!

Zagrebački safari Radničkom cestom

„Die meisten Menschen haben einen Schnupfen.“

Jakob van Hoddis

(Žirafe protežu dugačke prošarane vratove,

Zabodene u zeleni mozak usred savane,

Brste sa stabla dobra i zla.

Pod sivim kamenčićima skrivaju se tuste pokondirene ličinke.

Hrskaju vlakna staklenih zubi,

Glođu sivu neplodnu zemlju.)

Ptice klize niz svježe obojane vodene tobogane.

Žirafe nijemo krstare zelenom pustopoljinom,

Ne haju za patuljaste slonove, male tenkove.

Ne haju za južinu, okreće na sjeverac.

Rijeke gnuova teku sivim mostovima.

Tko ima rogove, mora se sukobiti na prijelazu.

Mušice gutaju prehladenog biciklista.

Rijeke gnuova pasu ispod mostova.

Voda i voda

hrvatskim prozaicima

Teška je sumaglica izbijala vlagu iz zraka

Kao neispravna električna instalacija

Munjevite iskre, rijetke kišne kapi

Pod kupolom sa staklenim Djedom Mrazom,

Ali bez Djeda Mraza jer je ljeto

I lagana je zima na terasi kuće

Između širokoga sablasnog oceana i umjereno

Iskošena planinskog lanca.

Vidi se južni dio otoka Vancouvera.

U hladnoj rijeci lovim

Štuku, i grgeča, i pastrve.

Po širokim sablasnim stepama velikoga Ruskog Carstva,

Kao Turgenjev, putujem Europom, kao prognanik, ali od svoje

Volje, kao turist, kao boem.

Istodobno tim mjestima kratim vrijeme

Na terasi jedne od posljednjih divljih država Amerike,

S tobom ljubavi, u nepreglednim razgovorima.

Mijenjam put u Europu za posljednji ribolov

U kojem sve treba detaljno, precizno i planski

Pripremiti, trezveno i bez alkohola,

Za posljednju večeru.

Jer nema više vremena, nema vremena...

Crveni trg

hrvatskim političarima

Kad je sjeo za radni stol od tvrda hrasta,
u kožni fotelj, pod slikom legendarnog brkonje,
kad je zavrnuo u kristal sipanj votke s dvije kocke vrelog leda,
kad je otkopčao dugme na košulji,
snatreći o zaokretu mehanizma stroja mašinerije velikog pogona razgranate mreže državnog
tajnog i javnog aparata,
pred prozorom su proletjela dva ćuka otresavši pahulje kristalnog snijega
(dvije kapljice čistoga bitka),
tamna svrhovitost zaplahnula ga je
kao oštar brid sjevernog vjetra.

Dvije graške znoja slile su se niz čelo,
s nosa kapnule na zgužvanu svilenu košulju.

Kad je nijemo i nervozno trznuo nogom,
Nikita Hruščov ustao je s mračnog fotelja,
popeo se na limene ljestve
i nakon trenutka smiraja
i krute koncentracije
zamijenio druga drugom.

Praskozor je pokucao na prozor
i pljusnuo svoje ogoljujuće zrake
na fotoportret drugog druga.

Trg je bio purpuran.

Profet i homiletik

„Evo, duh ću svoj udahnuti u vas i oživjet ćete!” (Ez 37, 5)

„I kad čovjek jede i pije i uživa u svojem radu, i to je Božji dar.” (Prop 3, 13)

„Vidiš li čovjeka koji se sam sebi mudrim čini?

Znaj, i od bezumnika ima više nade nego od njega!” (Izr 26, 12)

I.

Zveckamo, zveckamo, prašni, u kost udareni,
u bijelom octu uma, je li koža ostala,
svaki je pokret šapat zapečaćenog grla,
zveckanje, zveckanje, samo mali zapusi otpale stanice,
prašna sijerna površina okovanih komešanja,
udar sila očitanih točaka, statika odsuća

Ima li drhat kopita snagu trke otrulog upita,
gdje su njuške titraja, gdje zveckea prazni kucanj isteka

Zveckamo, u nesreći suhog korijena negdar-vremena,
dva su korijena crna ko kreč pred istinom odsuća,
dva su bijeli uteg tihog traženja, ima tko ima žitak,
ima boljih bez boljitka, svaki je pokret šapat,
prašni, plješivi, u kost udareni,
pred istinom odsuća svak je mali zapuh stanice

II.

Neke se izvaline zapisa sipko prospu prostorom,
neke zveckaju, kopita uz stupanj košmara,
jesu li sjene ili su kalcij-stijene,
utekle na izmak kucanja, skliznule i klisnule

Njuške imaju repiče od nestalog paprata,
u drvenom zdanju zašto smo se uznemirile,
košmar i prisuće crnog odsjaja,
biser žrtve nosi strah od jačega,
iskrzane kosti u bijelom octu moći

Mobitel je brzo otrčao pješke,
a pas je rekao da je zagrizao u sočnu rajčicu,
a samo se krv cijedila, što je šteta,
veselili smo se dvjema kruškama, imale su beton u sebi

Tko radi, sretan je, kosti se broje, al' su neizbrojive,
mala plješiva slika zveckavog lika,
kad prođe posao, izađu dobitni listići,
treba uživati dok je kucave, zveckave ure,
košćate, krastave kazaljke malo se miču malo kažu riječ

Mladost, ludost, vječnost, trajnoća,
nekad mudrost nije prihvatljiva,
kad uzmeš njušku, ocat iscuri,
repići i mali zapuh stanice

III.

Treba nam zapis o nepravdi, treba nam zapis o odsuću svih stanica i prašnih kostiju,
u trenutku svi smo na istom stolnjaku isteka,
treba nam zapis o jačemu, treba nam zaziv straha od svemoći,
treba nam zapis zaziva, užitak soka, mesa, djela velika, uzeti trenutak prije isteka,
nekad mudrost nije najbolja

Velika se riječ učini,
ispuni se prašni zveket i posada iz kosti u kost udari,
veliko se djelo učini i otvore se zapečaćena grla,
zahvalimo se zbog sabranih stanica,
i činimo hvalu kožnom zveckanju gdje nema više praznog kucanja isteka

Ako se kosti iz praha mogu uzdići,
nema više kreča, nema octa, nema uma,
samo svemoć, premoć, beskraj bjeline,
samo delimitirana mogućnost,
u koju se trebamo sunovratiti

ŽIVOT JE VELIKA KOTLOVNICA

„I videl sem daljine, meglene i kalne...”

Miroslav Krleža

„Ako me upitaš, dok naše staro kljuse

bude plašila kraj puta šaš:

– Koja je ovo zemlja? – Kazat ću: O Isuse

pa to je Bosna, ti to znaš. —”

Nikola Šop

„Da, *ratitis, ratitis!*”

Mirko Marjanović

Marva ili povijest čitanja u četiri dijela

„Četvrti je Clint Eastwood.”

Filip Žganjar

Nikada nisam volio čitati. Svitati. Poput rime. Volio sam vlakove uvijek.

I volio sam easy way into the literature. Nego sam promatrao brata kako čita i

kako gospođa knjižničarka kemijskom vilicom ubacuje sve knjige koje je konzumirao u veliko

ždrijelo knjižnične bilježnice. Gotovo pola zapisnika zapremale su njegove žrtve.

U svakom gradu u kojem sam boravio u blizini kuće gmizali su vlakovi. Njihova ždrije-
la ispuštala su guste i masne siktave zvukove kao kad zagrižeš

goveđi jezik koji za potpuno stasanje mora provesti neko vrijeme u

(1) čuvenom Ngorongoru. Tamo se pekao čovjek. Tamo se kalio zanat. Drugi je

pun vlati koje obrstiš čekajući da te se odvede na njivu. Treći je Noah spravljao kad

ga je na otoku Luzonu JHVH spasio katapultiravši njegovu brodicu na prvo

svemirsko putovanje, Lajka je osvojila srebro. Kada padne na deto-

nator svojim izbušenim tijelom, četvrti je Alec Guinness.

Peti, apokrifni, stisne se u utrobi svaki put kada vidiš da ih netko vodi duboko u

šumu, kraj skrivenoga žutog stojadina, misleći da će se po njih vratiti

i da nije već odavno željeznicu progutala daljina.

Trula gepardova koža

„Ne prestajem misliti što će biti s našim kućama u Šomartu...”

Mirko Marjanović

Jedne sam večeri ušao za djedom u kokošinjac
i ukaljao nove bijele tenisice kao ona djevojčica iz školskih
čitanki svoju novu paradnu haljinu.

Djed me je branio pred roditeljima. Sjećam se.

Bilo je to u rano proljeće devedeset i druge.

Onda kada smo nabavili novi golf trule višnje
s presvlakama boje trule gepardove kože.

(Trula višnja kažem zato što je takva bila boja.

A trula gepardova koža jest zato što (1) je
malo izbledjela, i zato što (2) se spašavaj
tko može, i zato što (3) su male crne grinje
prekrile ljudska lica, požutjela na prašini i

vjetru i vremenu kao arak papira u ladici
stola od punoga drva [danas bismo rekli
kao kartica teksta], požutjela kao stare
fotografije na razvijanje, snimljene Kodakom

Ili Nikonom i požutjele kao što su nekad izbledjele
još starije crno-bijele fotografije i trule gepardove

kože, i zato što (4) se dvadeset godina kasnije ko-
ža ofucala kao čips od pet kuna na akciji

u dućanu, već 20 g. u nečijem tuđem vlasništvu.)

Bilo je to u rano proljeće devedeset druge.

Onda kada su otac i djed išli

dovršiti našu kamenu ogradu

nakon što je ugovoreni majstor

dobro naslutio da brod tone i

da nije imalo smisla

napraviti novu kuću preko pogače.

Gumenjaci na Savi

„U ponoći tu dođu mrtvih konja duše.

Čuješ ih, kako nevidljivu zob zoblju.”

Nikola Šop

Integracija je utroba trokuta iz kojega ne možeš izaći.

Pekmez vina kojim premažeš lagan noćni san.

Iskrenje stripovskih oblaka u obliku starih SF-filmova,

britko kao lovačka kruška:

Sjajno ogledalo u kojemu se s druge strane krije

sjajno ogledalo.

Integracija su vriskovi nedužnih kravljih i svinjskih glava

koji te još ponekad bude noću, trijebeći pljevlje vremena

kada je sve bilo jeftinije: Alpina, pivo, meso, život.

Kada nisi za jedan Dormeo (neki kažu da je Tempur bolji)

morao dati sto eura da na njemu ohladiš svoj iskipjeli

lonac, i. e. svoj bosanski lonac na vrućem ljetnom asfaltu,

što zvuči kao stih nekog suvremenog prisvojenog,

superverziranoga punk rockera,

kakvi već pasu popkulturnom i svakom drugom

štalom svijeta.

Običan dan 1

Tramošnici

Bio je to sasvim običan dan
kada ruke i noge zarone u bistru tečnu vodu
i izrone školjku. Uho čuje fijuk.
Udar valova, ali u daljini, na susjednoj obali.
Susjedni miris spaljene dlake.
Svinjski komadi skrivaju se u pušnici i dime.
Krijeste sintakse su se nakostriješile.
Upala obraza vlada svijetom.
Svijet je jedan veliki kokošinjac.

Iz kratera se puši kao iz lonca u kojem se krčkaju
filovane paprike u ljetnoj kuhinji,
na proljeće kada lagano podrhtavamo
i osjećamo se spremni za novo.

Motiku od svile za sepet jabuka,
proso za kovanu štalu, čavle za kravlju potkovu,
šilo za ognjilo. Napete kože na žici za ekvilibrista.

Bio je to dan kada iskri iz kremena morskoga vitraja
bonaca i gluho podne. U jednome selu kraj Kule
kapetana Gradašćevića u proljeće devedeset druge
moja je mati sterala veš. Izronila školjku.

I uz zvonki topot konja Ilijine vatrene kočije

hitro poput lasice

bacila se na pod kraj kokošinjca.

I spasila vlastiti život.

Običan dan 2

Tolisi

Narančasti moderni gramofon svirao je neku voćnu plišanu melodiju, punu košaru iglenih ušica, uzak trombon koji poput Eustahijeve tube vodi do unutrašnjosti. U unutrašnjosti bio je pravilan rez, sinapsa, sonar podmornice. U košari krpena lutka. U ormaru među haljinama maca se omacila. U svakom kutu jedna paukova mreža. Na svakoj ruci jedan šav. Na nozi ožiljak, u šnajderskoj radnji ples, pokoja cigareta nedjeljom. Na bašči žuto povrće, u ambaru žuti kukuruz, u radnji ljetne žute haljine.

Evergrin svojim snenim kretom ruke spušta zastor na šarenicu oka, cik-cak rezovi ženskih plesnih koraka, oštro i odsječno kroz zrak, meko i lelujavno kao nizinska rijeka, klize Posavinom. Ruke i noge povlače se kao potezi nalivpera na krojačkim mjerama. Struktura vitraja na čijim se opnama leptiri iskre podsjeća na kratko praskozorje. U voćnim bojama koje blijede u albumu koji nije snimljen. Niti lepeze skupljaju se i šire kao harmonika stepenica. Kao prsni koš. Kao nosnice. Sve brže i brže i brže. Kao ušica igle kad kroz nju treba provući konac.

Pet je kćeri majstora Lovre pjevalo i plesalo uz narančasti gramofon. Ali samo je jedna lijepila sličice glumaca u svoju bilježnicu oživljujući ih svojim duhom. Pet je sestara pjevalo i plesalo, ali samo je moja majka šila.

Bio je to sasvim običan dan.

U proljeće devedeset druge u krojačkoj radnji gradačačke bolnice moja je majka lijepila popucane crvene i plave žice, žuta platna

na zauvijek pregorjelim spojevima mladih ugaslih gramofona.

Strpljivo i usrdno gradila je svoj vitraj, svoju bezglasnu skladbu, iglom

dirigirajući gramofonima i trombonima i rukama i tubama i nogama,

oživljujući ih svojim duhom. I šivanjem zaradila zabranjenu riječ

suvremene poezije:

vječnost

Menuet

Najprije sam je kupio, pa su mi ukrali kosačicu,
pa sam digo kat, pa je nesto televizor,
pa sam srušio špajz, pa je crkla vešmašina,
pa sam napravio stepenice, pa je pukla cjev,
pa sam stavio krov, instalacije, cjevi, pendžere,
pa se razbilo staklo, iskočio osigurač, popuco zid,
pa sam ožbukao, ispoliro i poljepio, kreč, parket i keramiku,
pa je otišo ladnjak, podivljala trava, narasto korov,
pa sam uredio interijer i eksterijer, svaki budžak, kapiju i avliju,
pa je niklo divlje drvo, popuco crjep,
pa sam poredio fini kristal u vetrinu.
A onda se srušila.

Pa sam je prodao, pa je kupio...

Najprije sam je kupio.

a sat je opet bio navinut

i opet se je čuo stari Jovo

pa kat

pa krov

i ostale instalacije

nanovo

*Bosanska Posavina, predrat, rat, primirje, poraće,
ili njeka druga prokletinja u njeko drugo doba*

Parcijalizacija

Prvo separacija. Pa akulturacija. Pa integracija. Pa asimilacija. Pa marginalizacija.

Izgubiš se kao dječak u velikom gradu, namjestiš
optimalnu riječ. Nađeš put do policije, nađeš put do stana.

Kasnije namještanje više nije potrebno.

Prvo uneseš kauč, ormar, krevet.

I onda kasnije.

Kasnije izneseš čovjeka.

helijev san

helijeve balone uvijek sam gledao u rukama druge djece

(gospodine želite li pokloniti igračku svome sinu

imate je kupiti a ne samo gledati

rekla je žena za otvorenom šatrom

mom rasijanom ocu

u zagrebu devedeset treće

a ja sam tada

počeo puniti svoj prazni bunar u meni

i do danas ga napunio kućinama

i dosita se nasitio rogačima za svinje

počeo puniti malim kapljicama tuđe pljuvačke

i kamenjem tuđeg dvorišta

počeo sam učiti životne istine:

stavi kamen pred budalu i

naitit će se njime na tebe

gradska falograđanština nema razlike u odnosu na seoski atavizam

seljakova vezanost za zemlju

prljavu crnosivu bosansku zemlju

plodnu pustoš

ognjenu zemlju

ničim se ne unizuje

nečijoj kozmopolitskoj nedaći kreposti izrugivanja iz toga)

koji put

vidio bih poneki helijev balon kako leti u nebo

ispušten iz ruku kakva nespretna djeteta

i razmišljao

kako se to meni nikada ne bi desilo

ja bih svoj helijev balon čvrsto držao i

odnio u kuću

(kad bih je imao)

jer helijevi baloni prirodno teže prema nebu

svojim kemijskim sastavom

nisam bio zlurad tome zlosretnom djetetu

nisam bio zlurad tome kako ga nikada nitko

neće uspjeti uloviti

ne budi zlurad iz ruku ispuštenoj i

trajno izgubljenoj radosti!

vidio bih helijev balon sub specie aeternitatis

i razmišljao

kako ga čeka taedium vitae

kada se svojom utrobom prolije

u

prazno

vjedro

svemira

bosanac, vrati se odakle si došao!

Pomrčina

Anici Jurić

Sarafini Lauš

Ćukle, Putićevo, Kovači, lipanj 1993.

„Jer toplo je srce moje, vatrena je moja duša.”

Musa Ćazim Ćatić

„Sama si svoje žiće.”

Fernando Pessoa

Tko zna, možda, između vrča što ga piješ

i vrča opet napunjena, tebi sudba

umeće pomrčinu?

Ne kupuj jer ti neće platit. Devize su mravlja gnijezda.

Pucni prstom i stvar se gradi od početka do dočetka.

Od gnijezda do zvijezda. Halal ti bio na svakoj riječi

što ne izlazi iz tvojih usta.

Kojot mrakom ne zavodi kočiju.

Pljesak puni kućna sidra.

Ljudi danomice pričaju besmislice.

Otići ćeš u Spinalongu da tamo umreš s gubavcima.

Jopski-ropski, hoćeš-nećeš.

Još su vam kao djeci govorili da se samo posebnim naočalama
može gledati
pomrčina.

Repetirati znači čupati djetelinu s četiri lista, list po list.

Tri tvoja sina i muž:

Tvoj sin, tvoj sin i tvoj sin.

I kraj njih jedna majka sa suzama oblivena.

Vidi u djeda rupe u glavi. Tu može avion da prođe,
kako je govorio Kamenjašević učitelj tjelesnoga
u malom prigorskom selu, egzilu podno Kalnika,
nekoliko godina po trganju djeteline, kada se učenici nisu usudili
uletiti u protivničko meko tkivo igrajući samo loptom.
Nije bilo Prvomučenika ni bakrača.

Prošla si po uvižbanu konjicu po stazi tlačeni,
quisque faber, quid pro quo,
pošla i ti i ti, da se približite jedna drugoj, bone.

Da zaplešete pod pomrčinom na putu za Spinalongu,
da tamo umrete s gubavcima.

Rafali prema urvini neba

Danijelu Grbavcu iz Buhinih Kuća

(15. 2. 1992. – 9. 1. 1994.)

„Svi mi imamo dva života...”

Fernando Pessoa

„jednima je život kratak,
drugima bio je dug.”

Ante Jakšić

Svi mi imamo dva života:
U prvom stvarno bivamo,
u prvom živimo;
u drugom mrijemo.

Možeš mi ponuditi metak, sjekiru, nož ili
motornu pilu.

Pilu naopako za tri pijetla i jedno zatajenje organa,
za mlačnu noć u selu lavež, za kristalnu kocku modrine, suhi barut i
slonove koji pješke vitraže svojim muklim kreketom traže,
za staklo drvenog kvadra, za da Vincijeva čovjeka.

Nož za vlažni barut, slona bez vitraža, pustinjski kijamet, staklarnicu i grkljan.
Višekratno za grkljan.

Sjekiru za drvo, živo ili mrtvo, poput odmetnika Divljeg zapada,
za zreo bostan, tintaru, bolan,
za lažni, što ga živimo u našim odnosima s drugima,
koji je neuporabiv, nekoristan
i koji se okončaje tako da nas strpaju u lijes.

Metak za mačje buhe i za tuđe kuće,
za krvavu tetovažu na lijevoj nadlaktici,
za bjelokost,
za njedra koja griju poput kalorifera,
za Quasimoda una fantasia, koji zvoni na uzbunu,
za pravi, što ga snatrimo u djetinjstvu,
i što ga ne nastavljamo snatriti,
ostavši jedni od ove Njegove najmanje braće, u nekoj omaglici.

Rafale za urvinu neba.

Počasni plotun za Bosnu.

Ako sam ja opet Danijel,
a ono su opet lavovi,
na čije ću rame ovaj put
nasloniti svoju tugu i samoću?

Prazne staje

„I staje prazne, u kojima se suše
otkosi davni ko cvijeće na groblju.”

Nikola Šop

„Kamo i kumi, kamo i družu,
gospodari štititelji,
mlados, koja za mnom puzi,
i glaveni priatelji,
gdi rodice i rođjaci,
gdi grajani i prišlaci?”

Jerolim Kavanjin

Gdje su Kamenjaševići, gdje Josipovići, gdje Šokčevići i Zovkići?
Gdje su Oršolići i Živkovići,
gdje rodice i rođaci?...

Gdje je ruka za otkos, gdje kosa za uzrast,
gdje je rast pšenice i nerast?

Gdje su oči, kljun, krila, perje i kandže?
Gdje glagoli?

Mehanika rastakanja i varenje smisla,
zupčanik nade i poluga za izbačaj naroda.
Usta zemlje. Rast ruku na dupljama kuća.

Noge rasječene za potpalu. Stopala prepuštena
tektonici, unutrašnji red uz ponton. Dlake od
hrastove kore. Ljudska savjest reziduum baruštine.

Kad su mi tvrdili da se neću vratiti, ja sam prkosno ili pakosno odgovarao
da se ni ne mogu vratiti jer lebdim kao duh nad vodama...

jer nisam ris, kept in captivity, već relik
endemskoga karaktera:
bosanski Hrvat

Polunarnodna

Ako udarim u vrata
Pa sunovratim se niza
Stube baciv u prolazu
Oko na trenutak zadnji
Koji snima sve ono što
Već skoro vidjeti neću
(Ali sliku jednog stanja
Koje tinja osjećanja
Koje bje nosit mi je)
Moje ime nosi ti me.

Jednom ako udarim u vrata
Ime moje nasljeđe je tvoje.